

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:		Pretiuu insertiuniloru:		Corespundintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „			
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ . . .	3 „ 50 „			

Sinodulu eparchiei Aradului, tienutu in Aradu la duminec'a Tomei, 3° 15 April. 1877.

Sinodulu eparchialu s'a intrunitu si estimpu conformu legei organice. Dumineca demineti'a pe la 10 óre s'a oficiatu sant'a liturgia, in biseric'a catedrala, la care a pontificatu Preasantitulu Episcopu Ioanu, coadjutatu de unu personalu conlurgisitoriu de unu protosincelu, cinei protopresbiteri si unu diaconu. Ér dupa seversirea oficiului santei liturgii s'a celebratu rugatiunea de invocare a santului spiritu pentru inceperea sesiunei sinodale. Dupa terminarea acestui actu de cultu, Preasantitulu Episcopu, ca presedintele sinodului invitandu pre notari se-si ocupe locurile loru, tiene discursulu dedeschidere si dechiara sesiunea actuala a sinodului de deschisa. Discursulu Preasantiei Sale este acest'a:

„Christosu au inviatu Domniloru deputati!

Amesuratu §-lui 89. din statutulu nostru organicu, V'am pofritu Domniloru deputati, pe diu'a de astadi la sesiunea ordinaria a sinodului nostru diecesanu din anulu acest'a. Deci Ve salutu cu bucuri'a cu care saluta parintele pre fii sei iubiti, candu dupa o pauza de unu anu, am éراسi norocire a Ve vedé in giurulu meu.

Ca representanti fideli ai clerului si poporului nostru veti cunosece justele dorintie si asteptari ale trimitietoriloru Domniei Vóstre, ér ca fii demni si zelosi ai bisericei nóstre, si ca lamur'a inteligintiei, veti face, ca acele dorintie si asteptari dupa putintia se se implinésca. Sunt multe si intetitóre afacerile ce reclama activitatea si conlucrarea Domniei vóstre, cum veti binevoí a vedé din raportele si propunerile consistorieloru nóstre. Dintre tóte inse, mai intetitória este caus'a scóleloru nostre confessionali.

Sciti domniloru deputati, cà in timpurile nostre alte popora, confessiuni, si natiuni in conditiuni mai favorabile ca noi, si-intrunescu puterile loru pentru ridicarea invetiamentulu, dela carele emana lumin'a, prosperarea si bunastarea omenimei. Dupace insa noi pe terenulu

acést'a nu ne aflamu in conditiuni asia favorabili, nu ni remane, decátu se ne indoimu puterile nostre asupra invetiamentulu nostru confessionalu.

De aceea me simtiescu detoriu, si cu ocasiunea acést'a a trage binevoitore a atentiune a Domniei vostra asupra invetiamentulu nostru confessionalu, pe carele se intemeiéza viitoriulu bisericei nostre nationali, viitoriulu clerului si alu poporului nostru.

Dupa acestea implorandu si aici binecuventarea ceriului asupra nostra si asupra lucrariloru nostre, dechiaru sesiunea sinodala presinte a anului 1877 de deschisa.“

Acestu discursu emotionatoriu alu Preasantiei Sale fù primitu cu urári de „se traiésca“ din partea membriloru sinodali coadunati din tóte anghiurile diecesei, pentru a lucrá impreuna cu Preasanti'a Sa la ridicarea si prosperarea bisericei nóstre constitutionali.

In numerii viitori vom dá raporturi detaiate asupra activitatii sinodului.

Conferinti'a preotiloru din dieces'a Aradului din 2° 14 Apr.

Onoratii cetitori ai nostri din nrii precedinti voru fí sciindu misicarile, ce la initiativ'a Présantiei Sale Dlui Episcopu alu nostru Ioanu Metianu — incepura a se iví in dieces'a Aradului pentru infintierea unui fondu de dotatiune pentru preoti si pentru familiiele preotiesci. Nu ne indoimu — fiacare romanu adevératu se va fí bucuratu de nisuinti'a acést'a nobile si folosítória din tóte punctele de vedere. Sambata la 2° 14 Aprile toti protopresbiterii din diecesa dinpreuna cu vr'o 20 mandataru ai preotimei din tracturile protopresbiterali se intalnira in sal'a consistoriului din Aradu a se sfatuí despre modulu infintiaru fonduului. Érá petrundietoriu a priví la acesti trimisi ai preotimei cu càta interesare asteptau aparerea parintelui Episcopu, la a carui'a provocare s'au adunatu — ca din gur'a Présantiei Sale se audia ideia si planulu, ce-lu are intru ridicarea acestui edificiu maretiu alu bisericei si poporului romanu ortodoxu din dieces'a Aradului.

Cu interesu si incordare asteptau preotii pre parintele Eppu, pentrucà li se parea unu ce strainu lucrulu acest'a alu fondului, ce n'a mai existatu in biserica nòstra din aceste parti, si nu ni poteamu intipui cum din nemica se se póta face unu lucru mare — si apoi mai vertosu in diu'a de astadi, candu suntemu atátu de scapetati in treburi banali si candu incederea in ómeni este atátu de marginita. Si intr'adeveru cà aci parintele Eppu a si doveditu ca totdeuna mare curagiu si virtute, candu se facu iniciatoriulu causei. Negresitu ingrijirea sa parintésca catra preotimea si poporulu diecesei sale lu-induplecà a pasí la midilocu cu propunerea sa cea pentru noi — de interesu vitalu.

La intrarea in sala Présanti'a Sa fù primitu de preoti cu strigàri dese „se traiésca“ si din fruntea mesei impartasindu-ne de binecuvantarea archipastorésca, numai de càtu incepù a desfasiurá necesitatea si planulu infintiàrii fondului, prin ce departà dela noi tóte temerile, ce le aveamu facia de realizare. Éca aci in estrasu cuventulu Preasantiei Sale:

„Prea onoratiloru parinti protopresbiteri! onoratiloru preoti, si iubiti frati in Christosu! Am ajunsu éراسi acele timpuri grele, candu poporulu nostru, candu credintiosii nostrii in lips'a altoru spriginiti se vedu necesitati a alergá in lipsele si trebuintiele loru éراسi la ajutoriulu bisericei strabune, si respective la organele bisericesei, ce stau in nemedilocita coatingere cu elu, adeca: la preotime.

Nu este mirare acést'a, càci precum fiulu celu apesatu de sòrte, nicairi nu vede adapostu si scutu mai puternicu ca bratiile cele parintesci ale tatalui seu: astfeliu si fii nostrii sufletesci in timpuri grele, nicairi nu afla adapostu mai bunu, ca la sinulu maicei nostre biserici, si respective la organele ei, la parintii lui cei sufletesci adeca la preotime.

Nici acea nu este mirare, cà pre candu poporulu nostru si-concentréza tóte sperantiele sale in preoti, pre atunci elu tocma de subsistinti'a preotiloru póte ingrigí mai pucinu. Poporulu nostru s'a indatinatu a platí mai antaiu detori'a sa catra statu, comuna, si toti servitorii ei, si numai in urm'a tuturoru acestora detori'a catra preotu; ba nici acea nu-e mirare candu nu da nimica preotului, càci poporulu face acést'a in acea convingere, cà fiindu preotulu parintele celu sufletescu va crede nepotintiei sale si-lu va iertá daca nu-i póte dá competinti'a ce-i detoresce.

Totu de aici mi-se pare a provení si acea: cà vedindu-se poporulu apesatu cu alte sarcini, comitecele si sínódele parochiali nu seiu alt'a, decátu se reduca competintiele preotiloru, si daca nu li succede amenintia cu parasirea religiunei strabune, si altele de aceste.

Cum vedeti preotii numai atunci potu contá la dotatiunea loru, cea si de altmintrelea slabutia, candu poporulu este indestulatu, din contra cu càtu devine poporulu mai seracu, cu atátu scadu si venitele preotiloru nostri.

Nesciindu noi ce timpuri mai potu urmá este bine

se ne ingrigimu de timpuriu pentru asecurarea subsistintiei preotiloru nostrii, nu numai in interesulu preotiloru, ci chiar in interesulu bine intielesu alu poporului.

Precum este detori'a parintiloru trupesci se nu lase, ca fii se se ingrigésca de subsistinti'a loru, ci parintii, ca omeni mai esperti si mai luminati trebuie se se ingrigésca de sine: totu asemenea este si detorinti'a nòstra se grigimu de noi insine. De notari, invetiatori si alti dregatori n'a grigitu poporulu, ci ei insii; astfeliu trebuie se ne ingrigimu si noi preotii de noi insine.

Recunosc si eu, cà n'am alesu timpu bunu, celu presinte, — recunosc si acea, cà trebuia se incepemu mai nainte, dar daca am intrelasatu lucrulu pana acuma, daca am comis o gresiéla in contra interesulu nostru, si chiar in contra bisericei — càci suferindu preotulu, suferé biserica, nu urméza se nu ne cugetàm a indreptá acuma acea erore, se nu ne cugetamu la unu modu pentru asecurarea subsistintiei nòstre.

Candu dicu se ne ingrigimu de subsistintia intielegu ameliorarea sortiei preotimei nòstre, intielegu asecurarea dotatiunei preotiesci, intrunu modu óre care neaternatoriu dela poporu, càci poporulu parte nu pote, parte nu voesce. Dovéda la acést'a este: cà càti au asteptatu dela poporu nu si-au ajunsu scopulu, ér càti s'au ajutat pre sine, au ajunsu la scopu.

Recunosc greutatea problemei, dar me incuragéza acea impregiurare: cà daca tóte corporatiunile cum: notarii, invetiatorii si altele si-au pututu intemeiá fonduri spre ajutorirea loru, óre preotimea se fie mai pucinu capace de a-si pune basa prin propriele puteri la unu viitoriu mai bunu? Dar chiar se voiésca preotimea a remané inapoia notariloru a invetiatoriloru si altoru coporatiuni, noi cei mai esperti se nu o lasamu, ci in interesulu ei si alu familie sale avemu detorintia se o capacitàm, si astfeliu se o ridicàm.

Deci v'am poftítu fratiloru si fiiloru la o consultare asupra modului: cum se asecuramu viitoriulu preotimei nòstre, alu veduveloru si orfaniloru ei, si cum se amelioramu sórtea preotimei preste totu.“

Credemu cà on. cetitori chiar si numai dupa primirea acestoru impartasiri voru cuprinde intentiunea cea nobile a Présantiei Sale si dimpreuna cu preotii tramisi la conferintia se voru fi convinsu despre folosulu ce va resultá din realizarea fondului de sub intrebare — mai vertosu atunci, candu sórtea lui este pusa in manele laboriöse si curate ale parintelui Eppu Ioanu Metianu, si candu impregiuràrile, intre cari traimu atátu de imperiosu provóca infintiarea si punerea lui in lucrare. Nu fara cauza dara par. protopopu C. Gurbanu ca se dée resunetu la vócea Présantiei Sale se radicà cu unu respunsu, pre carele pentru partile sale instructive — lu-lasàm se urmeze aci din cuventu-in cuventu:

„Presantite Parinte Episcópe, Pré iubiti in Christosu frati protopresbiteri si presbiteri! Profeti'a lui Isaia „Vai de cei ce se cobóra in Egipetu dupa ajutoriu si se incedu in cara, pentrucà sunt multe si in calareti

pentru că sunt puternici“ — se pare a ni sună si noua preotiloru romani ortodoxi din Ungaria, Transilvania si Banatu, pentru că dela colonizarea stramosiloru nostri pe acestu pamentu nici pana in diu'a de astadi — antecesorii nostri si noi insine n'am potutu se ne contielegemu despre unu lucru, care atinge chiar esistintia noastră, — intielegu infintierea unui fondu de dotatiune pentru preoti si pentru familielu loru, despre care acuma e vorb'a, ci in privintia acést'a ne-amu radiematu totu pe ajutoriulu din afara, „pre boiari si pe alti fii ai ómeniloru.“ — Daca antecesorii au omisu ingrijirea acést'a de sine, ei nainte posteritátii totdeuna voru fi scusati. D'apoi cá biserice'a candu erá in léganulu ei, preotii nu erau avisati a traí numai dupa chiamarea loru, peste acést'a — gónele imperatiloru pagani ii-impedecau in ori ce nisuintia a loru, insusi imperatulu Traianu, acariu'a memoria de altmintrea o cultivámu ca romani, — a fostu persecutoriul bisericei lui Cristosu. Candu arborele crestinatátii deja prinsese radecini bunisióre — intielegu er'a sínódeloru ecumenice — pentru aceea nu se sentiá lips'a unui atare fondu, pentru cá acelu arbore stá sub ocrotirea potestátii lumesci si imperati puternici precum a fostu Santulu Constantinu, romanu de nascere, romanu si cristinu de sentíementu, precum mai tardiu au fost Paleologii si altii, — unii ca acesti'a se ingrigeau de pomulu bisericei in er'a sínódeloru a-tóta lumea; la acele sínóde acurgéu si archiereii nostri din Dacia lui Traianu, prin ce manifestau unitatea credintiei loru cu ce a un'a, santa, sínodale si apostolica biserica. Cu deosebire antecesorii nostri din partile aceste, unde noi locuim, pentru cá nu s'au contielesu la radicarea unui fondu de ajutoriu pentru sine — sunt scusati cu impregiurarea, cá dela emigrarea popóreloru, stramosii nostri au statu totu sub stepanire straina, si domnitorii de pe atuncia invescuti in fanaticismulu religiunariu, de abia tolerau biserice'a noastră, — o naia erá ea fara guvernatoriu, espusa valuriloru din mare atuncia, candu viscolele suntu mai furióse . . . numai ingrijirea lui Ddiu a scapat'o de total'a perire. — Celu ce a scrisu séu de acuma ar scrie istori'a popurulu romanu din acestu timpu, nu va poté se nu apese cu litere negre — cum metropolitulu nostru se incununá cu cununa de martiriu pentru tenacitatea lui in credintia stramosiésca, cum protopopii nostri portau pe umeri pre mai marele reformatiloru pana la biserice'a lui si napoi, cum si-dadeau silintia a ne atrage la credintia reformata, multi dintre noi s'au si facutu apostati; cum de alta parte biserice'a apuséna la anulu 1692 rupse din corpulu nostru o parte si o adnectá catra sine si acésta parte — carne din carnea noastră, sange din sangele nostru pana in diu'a de astadi se deosebesce de noi, ba ni se umple ochii de lacrimi si inim'a de doreri, candu adesea o vedemu figurandu de biserica ostitória, nu in contra altui'a óre-caruiva, ci chiar si numai in contra noastră, in contra bisericei, de sub ale carei'a aripi s'a sboratoritu.

Dar se continuu óre a scusá si pentru mai tardiu

pre cei dinaintea noastră pentru neingrijirea de sine si de urmasii loru? D'apoi cáci cu totii scimu master'a stepanire ierarchica, sub carea eramu pana la timpulu celu mai nou. Barbatii nostri cei mai luminati, cari ar fi doritu si aru fi potutu ajutá si folosi poporulu nostru — nu poté se se avente la o trépta mai nalta in ierarchia, cáci li se puneu pedeci. Ca o trista reminiscintia din acestu intervalu ni-au remasu numele cele multe schimonosite; pucine familie de preoti si invetiatori au potutu scapá cu numele neslavisate.

Nu dara! nu vomu se vinovatimu pre antecesori, pentru cá n'au facutu aceea, pentru ce noi astadi ne amu adunatu. Dormiti voi cu odihna, si memori'a vóstra fia binecuventata de noi si de urmatorii nostri, pentru cá in timpuri atátu de grele totusi ati pe-tratu credintia nemaculata si ni-ati testat'o nóa de elenodiu sub sigilulu crunteloru vóstre suferintie. Mari-mu-te pre tine biserica stramosiésca, carea ai conservatu si conservi poporulu romanescu in mediloculu atátóru cercári!

Pré Santite Parinte si Pré iubiti Frati! — in urmarirea generatiuniloru — éta cá am ajunsu la genunchi'a poporulu, carea astadi traiesce, si in specialu — la preotii nostri de acuma. Biserice'a noastră astadi, potemu dice, nu supórta sarcinele din trecutu; spiritutu timpului a stersu ruginosulu fanaticismulu religiunariu, si a decretatu libertatea confessiuniloru; peste acést'a — poporulu romanescu se póte falí cu unu barbatu mare, unu capu intieleptu si credintiosu a avutu biserice'a noastră romana, carele cu mintea si intieleptiunea sa o a sciut'o usiorá de cele mai mari greutáti ale ei. Marele archiereu alu romaniloru Andreiu Siaguna — ca unu Moise la Israilteni — asia apare densulu in istori'a noastră bisericeésca; in multe privintie lui se póte atribuí si coadunarea noastră de astadi.

Présantia Sa Domnulu Episcopu destulu de chiaru ne-a luminatu despre folosulu unui fondu pentru ajutorarea preotiloru, noi toti suntemu petrunci de lips'a lui, se nu remanemu barem departe inderetrulu altui poporu si cleru, se fimu mai usiorati intru implinirea grelei nostre chiamári; si me semtu pré slabu a pronuciá o judecata drépta si esacta despre unu asemenea fondu, deci me indestulescu a observá, cá nu este in diecesa preotu, carele se nu sentie lips'a infintiariei lui. — Si daca scusámu pre cei mai nainte de noi, pentru cá nu au intemeiatu unu atare fondu, óre pre noi ce ne impedeca intru realisarea lui? E adeveratu, cá pentru biserice'a noastră nici in diu'a de astadi nu se afla domnitori, precum au fostu pentru biserice'a apuséna de aici unu Ladislau, o Maria Terezia, séu pentru biserice'a ort. din Bucovina unu Stefanu celu mare, cari din averile tierii se ni faca donatiuni pióse, dar avemu tesaurulu ereditu chiar dela Ss. Apostoli — autonomi'a bisericeésca, prin carea credemu a devinge ori-ce pedeci, ce ne-aru intimpiná.

Contielegere dara si inima de frate deschisa se avemu unulu catra altulu, — se nu ne mândrimu

unulu facia de altulu, se ne iubimu ca niste frati, carí au un'a si aceea-si tienta, se avemu dragoste intre olalta, càci dragostea indelungu rabda; nu pismuiesce, nu se indaratnicesce, tóte le sufere, tóte le implinesce.

Dragostea între noi va midiloci si realizarea maritiului scopu pentru care astadi ne-amu intrunitu.

Si Présantite Parinte! Carele asia apari inaintea nóstra ca si pastoriulu celu bunu si adevveratu ingrigitu de bunastarea si fericirea turmei tale — primesce dela preotii supusi Tie — omagieile nóstre respectuóse. Abia se implinescu 3 ani, de candu cuprindi scaunulu archierescu in dieces'a nóstra, si in acestu restimpu totdeuna Te-am vediutu in fruntea a mari si folositorie lucruri aduncu taietorie in viéti'a nóstra bisericéscă. Pilda Te-ai facutu Tu turmei Tale, celu ce cu mana tare si cu bratiu innaltu tieni toia-gulu pastorirei si care cu tactu si intieptiune nisuiesci a povetiui nai'a parasita a bisericeí nóstre — la limanulu fericirei.

Dù Te rogâmu — dù in sfersitu si acésta tendintia nobile si marétia, pentru care astadi ne-ai chiamatu la tine. Fondulu acest'a in veci va vesti numele Teu, elu va fi neperitoriulu monumentu, ce la timpulu seu — Ti se va pune la capu in loculu celu de vecia, — noi preotii supusi toiagului Teu ni spri-memu bucuri'a, cà provedinti'a Ne-a daruitu prin Tine cu unu pastoriu adevveratu; slabu va fi dintre noi acel'a, care nu-Te va sprijini in planulu acest'a maritiu si salutariu. Numele Teu cu pietate lu-vomu aminti in rogatiunile nóstre si rogâmu pre Ddieulu parintiloru nostri — ca intru multi ani se Te traiésca!

Acestu resunetu fiindu adevverat'a spresiune a toturoru preotiloru din conferintia, de sine se intielege cà dupa ascultarea lui toti cei presinti se radicara si între urâri de „se traiésca par. Eppu“ si-manifestâra alipirea si increderea catra PSSa.

A urmatu apoi deliberarea asupra obiectului; protocolulu luat in acestu meritu — pentru angustimea spatiului, de care dispunemu, ni rezervamu a-lu publicâ cu alta ocaziune, dar si pana atunci observâmu cumca isvórele acestui fondu voru fi a) contriburile preotiloru de dupa clasificarea parochieloru, b) tacele ce pana acuma sub ori-ce titlu au intratu dela preoti la consistoriu, precum si mulctele banali dela preoti, între cari se anumeră si cea dela candidatii la preotia, cari si-voru luâ de socíi fete de parinti mireni séu de alta confessiune, c) venitele din sessiunile parochieloru vacante; mai observâmu cà venitele si spesele se voru manipulâ deosebi pentru partile banatice, in fine cà pentru redactarea statutelor — sub presiedinti'a PSSale s'a esmisu o comisiune constatória din protopresbiterii Ioanu Ratiu, Georgiu Vasilieviciu, Sim. Bica si presbiterii Tiforu, Damsia si Sturza, cari la timpulu seu voru avé se substérna operatulu lorú érași conferintiei preotiloru.

Dée ceriulu ca inceputulu acest'a se-lu vedemu incoronatu de succesulu doritu! Ddieu se tramitia binecuventarea sa asupra acestei intreprinderi si se o ferésca de reu voitori!

Religiunea si influenti'a ei asupra omenimei.

(Continuare.)

Candu dice apostolulu Pavelu: „fara credintia nu este cu potintia a placé lui Ddieu“ (Evr. 11. 6), dà espressiune faptului, cà între religiune si între moralitate esista o legatura fórté strinsa, si cà ele mergu mana in mana un'a cu alt'a. Prin religiune intra omulu in legatura cu Dumnedieu, ér prin activitatea sa morala dà espressiune factica legaturei, in care vietuesce cu Ddieu. In istori'a omenimei se constatéza din destulu legatur'a între religiune si moralitate. Inceputulu si bas'a vietii morali o aflâmu la tóte popórele in espressiunea nemedilocita a religiunei, in cultulu dumnedieescu. In cultulu dumnedieescu sta omulu facia in facia cu acea fientia atot-poternica, carea i a datu esistinti'a, carea lu-sustiene, si carea la creatiune i a impusu a indeplini o chiamare, si a ajunge unu scopu prin acésta viétiã. In cultulu dumnedieescu vede omulu legatur'a, ce esista între sine si între semenii sai, si astfeliu recunósce egalitateã, ce trebuie se esiste între ómeni, ca între nesce fapturi dependente in viéti'a lorú de un'a si aceeasi putere, ca între fiii ai unuia si aceluiasi parinte. Pre calea acést'a devine individulu adictu acestei puteri supreme, si condusu de recunoscinti'a, cu carea i datoresce, si de dragostea, ce se nasce in internulu lui facia de acésta fientia suprema, tientesce a-si insusi unu modu de activitate, a-si formâ nesce massime de viétiã, prin cari se cores-punda vointiei acelei fientie pré inalte, in a carei vointia privesce idealulu întregéi sale vietii. Fara dragoste catra Ddieu nu esista dragoste adevverata nici catra sine insusi nici catra deaprópele.

Este cunoscutu, cà o viétiã numai atunci produce fructe si rezultate insemnate, daca ea si-are inaintea ochiloru unu idealu. O viétiã lipsita de adevveratulu ei idealu nu si-póte nici urmarí, nici ajunge scopulu; ei este numai eflussulu impressiuniloru momentane, cari lu facu pre omu se se urésca de viétiã, se despereze, si astfeliu se devina necapace a suportâ greutatile, ce lu-intempina in lume. Adevveratulu idealu ni-lu aréta apoi numai religiunea in vointia cea sãntã a aceluia, care sustiene tóte.

Numai prin religiune se pune intréga societatea omenésca pré basele ei adevverate si naturali. Prin religiune si-casciga individulu convictiunea, cà ceialalti ómeni din lume inca sunt de o potrivã cu elu fapturi ale aceluiasi creatoriu, fii ai aceluiasi parinte, investiti cu acelesi drepturi si avendu acelesi datorintie. Acésta convingere cascigata odata lu-indémna pre omu a o pune in practica in viéti'a sa, pentruca referinti'a sa cu Ddieu i spune, cà numai astfeliu póte fi placutu inaintea lui Dumnedieu, daca va tractâ pre ómenii, cu cari este legatu prin o origine si o sórte comuna asia, cum se tractéza pre sine insusi. Candu privesce individulu asupra ómeniloru, in a caroru societate traiesce, vede in ei totu atátia factori, cari i inlesnescu vietii'a, i o facu aceea mai comóda si mai placuta

lu-ajuta, si lu-facu se-si ajunga cu mai mare inlesnire scopulu, pentru carele este creatu. Acésta convingere nu póte se remana pentru elu unu ce mortu, ci lu-indémna, ca precum altii concurgu cu ajutoriulu loru intru desvoltarea si inlesnirea vietii lui: toema asia se concurga si elu cu puterile lui intru inlesnirea vietii altora si intru prosperarea intre-gului.

A fost atátu in vechime cátu si in timpulu mai nou pareri si tendintie, cari au voitu si voiescu se subtraga moralitatea de sub influinti'a religiunei, si a o basá pre acést'a numai pre facultatile spiritului omenescu; lumea inse s'a conviusu, cá unei astfelu de moralitati i lipsesce bas'a si motivulu celu tare, dragostea catra Ddieu, adeveratulu isvoru alu vietii morali, si astfelu in locu de bunastare si fericire póte conduce pre omu numai la degenerare si coruptiune.

Numai candu recunósce omulu, cá datorintiele sale morali sunt eflussulu unei vointie, de carea depinde intréga esistinti'a sa, dela o vointia, carea este mai pre sus de sine si de intréga societatea omenésca, dela vointi'a absoluta a lui Dumnedieu: numai atunci vede in datorintiele sale nescie indatoriri, pre cari trebue se le implinésca neconditionatu. Numai religiunea póte servi de basa in moralitatea omenimei. Detragendu-se moralitatii acésta basa i se taia omenimei „ramur'a de sub picioére,“ pentruca fara religiune n'a esistatu, si nu póte esista adeverata viétia morala. Afara de acést'a i lipsesce unei vietii, ce nu si-are de basa religiunea scopulu si fara scopu totulu devine precariu si dubiosu, pentruca scopulu unei vietii morali nu póte fi, dupa cum sustionu unii numai ridicarea individulu la o stare de multumire interna; ci realisarea binelui pre pamentu. Acést'a inse depinde dela o multime de impregiurari, preste cari nici individulu nici societatea nu se póte înaltiá. Impregiurările, in cari traiesce omulu i se aréta ca totu atátea pedeci in desvoltarea lui morala si in realisarea binelui pre pamantu, daca nu recunosc preste lume o putere suprema in carea se aiba garantia pentru realisarea chiamării nóstre morali impuse de acésta putere suprema.

Noi scimu apoi, cá omulu intempina in viétia o multime de greutati, cari lu-impedeca in desvoltarea sa. Cine i va dá omului taria si perseverantia in lupt'a cu astfelu de greutati. Cine lu va sustiené in lupta cu calamitatile vietii? De securu cá numai religiunea, carea lu-inaltia pre omu mai pre sus de lume, si lu-face se-si aplece capulu sau sub vointi'a cea tare a lui Ddieu.

(Va urmá.)

Societatea „Ajutorulu“ clerului romanu.

Intr'unu timpu candu clerulu diecesei nóstre la initiativ'a Preasantitului nostru Episcopu Ioanu Metianu, a inceputu a se apucá seriosu si cu ingrigire de imbunatatirea pozitiei sale materiale, totu asemenea si clerulu romanu din Romani'a libera dupa mai multe intruniri si consultari in Capital'a tierii au infiintiatu societatea clerului romanu numita

„Ajutorulu,“ cu scopu de a ajutorá in neputintia pe preotii fora midilóce, pe veduvele si orfanii preotiloru. Salutámu cu bucuria acestu pasu momentosu in viétia sociala a clerulu romanu, si cu placere publicámu aci dupa diurnalulu „Vocea clerului“ statutele acestei societati de binefaceri: Statutele societatii „Ajutorulu“ clerului romanu.

Cap. I.

INSTITUIREA SOCIETATEI.

§. 1. Numele si scopulu societatii.

Art. 1. Se institue in Bucuresci societatea clerului romanu, care póta numele de „Ajutorulu.“

Art. 2. Scopulu acestei societati este *d'a ajutá pe familiile sarace ale membriloru decedati, precum si pe membrii, cari aru deveni infirmi si fara medilóce.*

§. 2. Membrii societatii.

Art. 3. Membrii acestei societati sunt toti preotii si diaconii laici din Romania, cari vor subsemná statutele de facia, séu cari vor cere inolarea printr'o declaratiune in scrisu adresata comitetului diriginte.

Art. 4. Acelu care cere inscrierea ca membru, séu subsemnédia statutele, depune la cas'a comitetului diriginte o remisa de *doui lei* o-data pentru tot-de-una — dreptulu de inscriere.

Art. 5. Membrulu societaru platesce o misa lunara de *unu leu*. Misele se platescu la inceputulu fie-carui trimestru.

Art. 6. Numai membrulu, care platesce regulatu si neintreruptu misele are dreptulu la ajutorulu societatei. Acel'a care n'a platitu doua trimestre succesivu se considera ca retrasu din societate si pierde drepturile de societaru precum si misele depuse pana atunci.

Cap. II.

ORGANISAREA SOCIETATII.

§. 3. Sectiunile.

Art. 7. Societatea Clerului romanu „Ajutorulu“ se va declará constituita indata ce 50 membri vor subsemná statutele de facia.

Art. 8. Societatea se organiséza in sectiuni instituite in orasiile principali ale tierii, si mai cu séma in cele mai populate.

Art. 9. O sectiune se va declará constituita indata ce 16 membrii vor aderá la statutele de facia printr'o declaratiune inscriesu adresata comitetului sectiunei centrale.

Fie-care sectiune póta numele orasiului ei de resiedintia.

Art. 10. Fie-care sectiune se administréza de unu comitetu alesu de adunarea ordinara a ei dintre membrii domiciliati in orasiulu de resiedintia si in limitele statuteloru de facia si regulamentulu. Centrulu de administratiune alu societatii este sectiunea centrala — Bucuresci.

§. 4. Comitetele.

Compunerea comitetelor si atributiunile lor.

Art. 11. Comitetulu sectiunei centrale se compune din:

- 1 presiedinte;
- 2 vice-presiedinti;
- 2 secretari;
- 1 casieru comptabilu si
- 12 membri.

Art. 12. Comitetele sectiuniloru sucursale se compunu din:

- 1 presiedinte;
- 1 vice-presiedinte;
- 1 secretaru;
- 1 casieru comptabilu si
- 5 membri.

Art. 13. Membrii comitetelor sunt onorifici, afara de casieri carora, dupa unu anu de la functionarea societatei, se va fixá o diurna potrivit fondului, de care va dispune societatea si in vederea greutatii operatiunilor financiari ale sectiunei.

Casierulu fie-carei sectiuni, pentru asigurarea casei, va prezentá adunarei o garantia in efecte d'ale statului de 30 %, séu in ipotecá d'o valóre dupla; adunarea verifica garanti'a si o da comitetului, care o asigura la cassa de depuneri si consemnatiuni, a careia recipisa o pastréza comitetulu sub a sa raspundere.

Art. 14. Garanti'a nu se póte ridicá de la cas'a de consemnatiuni de cátu dupa aprobarea adunarei si in urm'a unei publicatiuni succesive facute prin *Monitorulu oficiale* de catre complectulu comitetului.

In casu de retragere a casierului, comitetulu insarcinéza pe unu membru din sinulu seu cu afacerile pona la alegerea altuia, pe compt'a garantiei celui retrasu.

Art. 15. Atributiunile comitetului fie-carei sectiuni sunt:

- a) a convocá adunarea ordinara si extraordinara a sectiunei la timpul prescru de art. 21;
- b) a conduce afacerile sectiunei;
- c) a administrá fondulu ei conform cu scopulu societatii si in marginile statutelor de facia si regulamentulu.

Cei 12 membri ai comitetului centralu precum si cei 5 membri ai comitetelor de sectiune, essercita un controlu directu asupra casei si administratiunei sectiunei.

Art. 16. Comitetulu fie-carei sectiuni tiene sedintie ordinare o-data pe septemana, ér sedintie estraordinare, dupa chibzuirea presedintelui, séu dupa propunerea a doi membri din comitetu.

Comitetulu nu póte tiené sedintie fara majoritatea absoluta a membrilor ce 'lu compunu; decisiunile lui se iau prin votu.

Art. 17. Atributiunile comitetului centralu, pe langa cele stipulate la art. 15. al. a, b, c, sunt:

- a) a covocá adunarea generala a societatii la timpul prescru prin art. 28 si 29.
- b) a tiené comptu de mersulu progressivu alu sectiunilor societatii, si de starea lor financiara,
- c) a supune la cunoscinti'a adunarei generale, precum si la celei ordinare, darea de sema despre starea administrativa si financiara a societatei.
- d) elaboréza regulamentulu pentru desvoltarea statutelor, lu-supune la aprobarea adunarei generale si aduce la indeplinire dispositiunile lui.

Art. 18. Comitetele sectiunilor sucursale stau in relatiuni directe cu comitetulu sectiunei centrale comunicandu'i rezultatulu lucrarilor si starea casei sectiunei pe fie-care trimestru — potrivit constatarilor facute de catra comisiunile de constatare.

Art. 19. Nici unu comitetu nu póte creá noue dispositiuni afara de cele stabilite prin statute si regulamentu, si de acelea ce se vor stabili de adunarea generala a societatii.

Art. 20. Durat'a unui comitetu nu va fi mai lunga de unu anu. Membrii cari au compusu comitetulu espiratu potu fi realesi.

CAP. III.

ADUNARILE SOCIETATHI.

§. 5. Adunările ordinare.

Art. 21. Membrii societari ai fie-carei sectiuni se intrunescu in adunare ordinara din siése in siése luni la resedinti'a comitetului respectiv, ér in adunarea estraordinara, ori de câte ori comitetulu va simti necesitate.

Convocarea membrilor in adunare estraordinara se póte face si dupa propunerea a 7 membri societari adresata comitetului.

Art. 22. Convocarea membrilor in adunare (ordinara si extraordinara) se face de catre presedintele comitetului printr'o publicatiune facuta printr'un jurnalulu cotidianu, anuntiandu tot-de-odata si cestiunile ce vor formá obiectulu deliberatiunilor adunarei.

Art. 23. Adunarea nu va putea tiené sedintia fara majoritatea membrilor. In casu d'a nu se putea intruni membrii in majoritate la prima anuntiare, se va face a doua anuntia, dupa care adunarea se va tiené cu ori-ce numeru de membri. Membrii absinti se considerá ca invoiti cu decisiunile adunarei.

Art. 24. Decisiunile se iau prin votu secretu, dupa cererea a 3 membri din adunare prin apelu nominalu, séu prin sculare si sedere.

Art. 25. Comitetele sectiunilor sucursale sunt obligate a trimite comitetulu centralu in resumatu lucrarile adunarei pentru a se dá publicitatei spre cunoscintia societatei.

Art. 26. Adunările sectiunilor sunt presidate de presedintele comitetului respectiv alu sectiunei, ér in absentia-i de vice-presedinte.

Art. 27. O adunare de sectiune nu póte introduce nici o modificare in statutele si regulamentul societatei. Acésta facultate este numai a adunarei generale.

§. 6. Adunarea generala a societatei.

Art. 28. O data pe anu se va tiené in Bucuresci o adunare generala a societatei. La acésta adunare fie-care sectiune si-va trimite duoi séu mai multi reprezentanti alesi de adunarea ordinara a ei.

Art. 29. Durat'a adunarei generale se va determiná dupa lucrarile ce va avea de facutu.

Timpulu convocarei va fi in luna Augustu de la 16 inainte.

Art. 30. Cestiunile de competintia acestei adunari sunt:

- a) modificarea statutelor,
- b) votarea bugetelor, si
- c) tetu ce privesce la progresulu societatii si ameliorarea administratiunei.

Art. 31. Presedintele de drept alu adunarei generale este Inaltu Preasantitulu Mitropolitu Primatu asistatu de comitetulu centralu.

Adunarea generala se declara deschisá de catre innaltulu Presedinte alu ei, ér in absentia-i de catre presedintele comitetului centralu.

Art. 32. Presedintele comitetului centralu va face o dare de sema despre mersulu si progresulu societatei, aratandu totu d'o data modificarile necesari de introdusu in statute, precum si ori-ce alte cestiuni ce esperienti'a de unu anu i-le va fi notatu.

Art. 33. Comitetulu fie-carei sectiuni sucursale va da reprezentatorulu trimisi la adunarea generala tóte propunerile de modificare, si ori-ce alte cestiuni, pe cari ei, chiar in diua 1-ma a intrunirii adunarei, le vor depune la biuroulu adunarei spre a i le comunicá.

Art. 34. Adunarea generala a societatei se va tiené strictu numai in cestiuni privitóre pe starea societatei.

CAP. IV.

FONDULU SOCIETATHI.

§. 7. Destinatiunea si administratiunea fondului.

Art. 35. Fondulu societatii se forméza: din *misele lunari* depuse de fie care membru societariu, din *premise* séu *inscrieri* si din *donatiunile* facute de persóne bine voitóre (filantropé), cari póta numele de *donatori ai societatii*.

Art. 36. Fondulu se administréza de comitetulu centralu alu societatii. Fondulu remane neatinsu, si numai din venitul ce va produce prin operatiuni financiare se va distribuí ajutóre.

Art. 37. Operatiunile financiare ale societatii pentru crescerea fondului constau: in imprumutári, in cumpararea

si vinderea de efecte publice si in scotarea de mandate séu ordonantie de plata.

Art. 38. Imprumuturile se emitu pe garantii solvabile in ipotechi de indoita valoare si pe efecte de ale statului cu scadiementu de 15% mai josu de câtu cursulu pietiei. Membriilor societari se emitu imprumuturile cu 1% pe luna, ér persóneloru straine de societate cu 1, 25%. Minimulu de imprumutu va fi de 100 l, si maximulu de 500 l, pentru primulu anu.

Terminulu de imprumutare nu va fi mai lungu de trei luni. Creantiile neachitate la terminu se potu rennoi.

Achitarea creantieloru se póte face si in rate de 25%.

Art. 39. Cererile de imprumutare se adreséza presiedintelui comitetului diriginte alu sectiunei respective, care impreuna cu cei-alti membri ai comitetului, verifica garantiile depuse si liberéza sub semnatura sa mandatu catre casieru in numele celui ce se imprumuta.

§. 8. Bugetulu.

Art. 40. Cheltueele societatii se vor determiná pentru fie-care anu printr'unu bugetu.

Art. 41. Fie-care comitetu de sectiune va avea bugetulu seu votatu de adunarea generala a societatii. In bugetu se vor prevedé atátu cheltueele relative la scopulu societatii câtu si cheltueele administratiunei comitetului.

Art. 42. Casierii comptabili ai tuturor sectiuniloru se vor tiené strictu de regulele comptabilitatii si cele stabilite prin statutele de fatia, pentru cari voru pastrá condici, atatu pentru efectuarea cheltueeloru si incasarea venituriloru, câtu si pentru operatiunile financiare de sub cap IV. art. 37, 38.

Art. 43. Escedentulu ce va resultá la finele anului din economii, se va anesá la fondulu generalu de manipulasiune.

Art. 44. Fie-care sectiune va tiené in cass'a ei bani in natura jumetate din fondu pentru operatiunile prevediute la art. 37 si 38, ér jumetate se va inaintá comitetului centralu pentru asemenea operatiuni.

Art. 45. Starea financiara a casei sectiunei se va constatá fie-care semestru de catra o comisiune alésa de adunarea ordinaria a sectiunei, careia i comunica resultatulu in adunarea urmatóre. Pentru acestu scopu adunarea va putea fi convocata in siedintia estraordinara.

CAP. V.

§. 9. Drepturile si datoriile membrilor societari.

Art. 46. Drepturile membrilor societari sunt:

a) Dreptulu de a alege pe membrii comitetului si comisiunile de controlu.

b) Dreptulu de controlu asupra comitetului.

Aceste drepturi se esercitu in plina adunare ordinaria si estraordinara.

c) Dreptulu la ajutorulu societatii câstigatu conformu art. 3, 4, 5, 6.

d) Dreptulu de imprumutare.

Art. 47. Datoriile membrilor societari sunt:

a) A-si aquitá misele regulatu si neintreruptu;

b) A desvoltá activitate si interesu pentru progresulu societatii.

c) A se supune votului ei legalu.

§. 10. Drepturile donatoriloru.

Art. 48. Societatea „Ajutorulu“ in semnu de recunoscintia, pastréza cu religiositate memori'a aceloru persóne, cari, fiindu inspirate de sentiementulu bine-facerei au facutu vr'o donatiune societatii.

Art. 49. Pentru donatori societatea va imprimá diptice (pomelnice), pe cari le va impartí tuturoru preotiloru, membrii societari, cu obligatiunea da fi pomenite la santele slujbe.

Art. 50. Pentru donatiuni de valóre mai mare in bani séu immobile, societatea, pe langa cele stabilite la art. precedentu, este obligata ca, cu unu numeru de preoti câtu se va putea de mare, se seversiésca oficiulu funebru alu donatorului care a incetatu din viétia si a-i petrece corpulu pâna la mormentu.

Preotii societari, cari au oficiatu si au petrecutu corpulu donatorului decedatu, sunt obligati a nu priimí nici o plata pentru acést'a.

Art. 51. Candu a incetatu din viétia unu donatoru comitetulu respectivu anuncia de indata tóte comitetele celoru alte sectiuni, cari voru celebrá o comemoratiune religiósá (unu parastasu) in prim'a di dupa anuntiu.

Art. 52. Comitetele tutoru sectiuniloru vor celebrá la resiedinti'a sectiunei o comemoratiune religiósá (unu parastasu) pe totu anulu pentru toti donatorii intr'una din bisericile orasiului de resiedintia alu sectiunei la care va luá parte unu numeru de preoti câtu se va putea de mare.

Diua de comemoratiune a donatoriloru decedati va fi prima Joe dupa Dumineca Rosaliiloru. Comitetulu centralu va anuntia acést'a solemnitate cu 15 dile inainte.

Art. 53. Societatea, in scopulu ei de bine-facere, priimesce insarcinarile ce i le voru pune persónele pióse cari ar voi se-i incredintieze vr'o suma óre-care spre a-si asigurá casulu de inmormentare si tóte pomenirile legiuite de bisericá.

CAP. VI.

DIARULU SOCIETATH.

§. II Administratiunea diarului.

Art. 54. Societatea va avea unu diaru alu seu, ca organu de publicitate, redactatu sub titlu „Consolatorulu.“

Art. 55. Diariulu societatii va fi redactatu de o comisiune de redactie compusa de 5 membri alesi de adunarea ordinaria a sectiunei centrale.

Eligibili in acésta comisiune suntu:

a) membrii cu titluri in theologie, in litere si filosofie;

b) membrii cari au absolvitu cursulu seminarialu de gradulu II;

c) membrii cari voru fi probatu prin scrieri anterióre cunoscontintele loru teologice si literare bisericesci.

Comisiunea este presiedata de unu primu redactoru alesu de dins'a.

Art. 56. Diarulu va aparea o data pe luna in forma de brosiura; intr'insulu se voru publicá regulatu tóte actele societatii, relatiunile tutoru comiteeloru sectiuniloru, decisiunile adunariloru ordinare si estraordinare, lucrarile adunari generale, anunciurile de convocare a adunariloru, si pe langa acestea se voru publicá si materii literare curatu bisericesci.

Art. 57. Ori-care membru societaru are dreptulu d'a publicá in diarulu societatei articole teologice, morale si literare bisericesci, cari voru intruní conditiunile cerute de sciintia, si déca voru fi in spiritulu religiunei orthodoxe.

Esaminarea unor asemenea articole si acordarea publicarei loru, este de atributiunea comisiunei de redactie.

Art. 58. Abonamentulu este facultativu. Pentru membrii societari abonamentulu va fi de 7 lei 20 b. pe an, éra pentru particulari de 9 l. 60 b. pe anu.

Art. 59. Administratiunea diariului este incredintiata comitetului sectiunei centrale.

Art. 60. Venitulu din abonamente va serví pentru cheltueele diariului. Escedentulu (remasiti'a din cheltueli) se va divide in doue parti egale, din cari o parte pentru diurna membriloru comisiunei, ér cealalta parte se va anexá la fondulu generalu alu societatii.

CAP. VII.

§. 12. Dispositiuni transitorii.

Art. 61. Societatea va incepe a distribuá ajutoréle cându fondulu ei generalu se va ridicá la suma neto de 20,000 lei. Ajutorele vor sporí treptatu cu cresterea fondului.

Art. 62. Indata ce unu membru societaru a incetatu din viétia, famili'a sa va anuntiá comitetulu diriginte alu sectiunei, care va trimite unu membru din sinulu seu pentru a constatá casulu in urm'a caruia va avisá de urgentia asupra ajutorului ce trebuie a-i acordá precum si a luá dispositiuni pentru facerea ceremonii funebre. Acésta se va detaliá in regulamentu.

Art. 63. Societatea va fondá — candu medilócele 'i vor fi de ajuns — unu institutu de educatiune in care vor fi intretienuti copii orfani ai membriloru.

Art. 64. Patronagiulu societatei este diu'a s-tiloru Apostoli Petru si Pavelu candu se va serbá diu'a aniversara a societatii.

Art. 65. Societatea si-va formá o biblioteca care va fi pusa la dispositiunea membriloru. Pentru acestu scopu se va face apelu la persóne bine-voitóre, la autori, diaristi, etc.

Art. 66. Tóte actele societatii vor fi investite cu sigilulu ei, care va purtá efigi'a s-tiloru apostoli Patroni, numele, dat'a fondarei si numele sectiunii.

Art. 67. Propunerile de modificarea statuteloru vor trebui se fie sustienute in adunarea generala a societatii de 7 societari ca sa póta fi luate in desbatere. Numele si scopulu societatii va remané neschimbatu.

Art. 68. Pentru punerea in aplicare a scopului societatii se va face unu regulamentu a caruia modificare este totu de competinti'a adunarei generale.

Casieru alu Societatii „Ajutorulu“ s'a alesu S-sa Parintele Teodoru Vasilescu, ce locuesce in calea Mosiloru No. 35 (Misu). Cas'a societatii este deschisa in tóte dilele de la orele 10—4.

Revist'a bisericesca-scolastica.

Discursulu archiep. si metropol. Moldovei Iosifu Naniescu rostitu in senatulu Romaniei. „Fiindcá cestiunea asupra careia am luatú cuventulu, a fost atinsa eri, atátu de d. interpelatoru Apostoleanu, cátu si de d. prim-ministru Bratianu, si astadi asemenea de principele Dimitrie Ghica, precum si de d. senatoru Apostoleanu éra si a fostu atinsa, dicu, ca in treacatu, ca si cum ar fi aretatu cu degetulu, cá colo in óre care parte este ceva acoperitu, fara a-i luá velulu, ca se se védia de tóta lumea ce este acolo. — Eu viu astadi se o desvalescu, cáci pentru mine este o cestiune generala si de inalta moralitate publica. Acest'a este ataculu ce s'a facutu religiunei in bazele ei principale si clerului, care este servitoriulu altarului lui Ddieu, ataculu facutu prin acele pamflete batjocoritóre de catra unu omu bolnavu la minte. Daca acestu omu ar fi unu simplu particularu, nu m'ar fi preocupatu persón'a lui; prin urmare, aci nu este cestiune personala. cáci acestu batjocoritoru de religi'a stramosésca a poporului romanu este unu deputatu in adunarea nationala, si inca mai multu unu vice-presiedinte alu Camerei Romaniei, care, uitandu-si demnitatea cu care l'au investitu alegetorii sei si Camer'a deputatiloru, ridicandu-lu la biuroulu seu, se scobóra de la inaltimea acestei demnitati si-si ia roulu de pamfletistu batjoritoru alu religiunei, alu bisericeii si alu clerului. Dar acestu cleru ortodoxu si modestu, sentinela ne-adormita si credintiósá misiunei sale, a protestatu cu demnitate prin fóra clericala in contra acestoru pamflete publicate in nesce foitite numite liberale, care propaga asemenea idei, ce turbura consciintiele bine-credinciosiloru crestini romani, si vatama moral'a publica religiósá.

Ni s'a disu ieri de catra d. ministru: Ce ve inchietati pentru cá s'a gasitu si in Camer'a Romaniei unu deputatu cu asemenea idei extreme? cáci chiar in Germani'a cea

docta, savanta si seriósá, in parlamentulu imperiului germanu, se gasescu astadi 20 séu 22 de socialisti! — Apoi la acestu felu de progresu voesce cineva ca se ajungemu si noi? Dar eu mai intrebú: acésta secta de ómeni cu ast-felu de idei este o secta religiósá recunoscuta in statú ca o secta de religiune constituita? séu o societate de ómeni cu idei ratacite, pe care tóta lumea o desaproba? Si apoi inca, nu scim cu totii, cá socialistii sunt frati de cruce cu comunistii? Dar, pe langa acést'a asemenea scimu, cá Germania, de si astadi constituita in imperiu, inca este compusa din multe state mai mari si mai mici, cari difera intre ele la cultulu religiosu; unele fiindu catolice, altele protestante, alte calviniste-reformate, si ast-felu se póte lesne se difere multi in ideile loru asupra cultului religiunei si nu mai potú fi uniti. La ast-felu de progrese voesce cineva se ajungem noi? Ni se vorbesce adese ori de virtutile strabuniloru nostri, de faptele cele mari, frumoése si patriotice ale gloriosiloru Domni, de religiunea strabuniloru, cu care, ca cu o corabia, au strabatutu valurile secoliloru si ne-au lasat'o noue mostenire, si pe care suntemu si noi datori se o lasamu si noi urma-siloru nostri, curata, santa si neprihanita; dar totodata, pe de alta parte, audimu de liberi cugetatori, cari batjocorescu totu ce poporulu romanu are de santu si veneratoru. Apoi, d-loru Senatori, nu erá ast-felu cu religiunea aceloru gloriosi d-ni ca Mircea celu betranu, Alesandru celu Bunu, Stefanu celu Mare, Mihaieu Viteazulu, Mateieu Basarabu, si Constantinu Brancoveanu, cari, ca probe ale religiositáti si patriotismului loru, ne-au lasatu atátea monumente sfinte, religiósé de bine-faceri nationale si istorice, acele monastiri cari ne au pastratu religiunea, limb'a, nationalitatea, si pe cari astadi cu durere le vedemu lasate a cadé in ruine. Daca am luatú cuventulu, d-loru Senatori, este cá acele idei batjocoritóre de religiune, provenite de la unu vice-presiedinte alu Camerei deputatiloru Romaniei, sunt idei pernicioése si vetamatóre moralei publice, si m'au ingrijatu, ca si pe toti d-vostra, cáci printr'acést'a vedu o simpotoma de bóla ce se intinde si la noi, si care póte se face multu reu societatii nóstre crestine romane; noi reprezentantii clerului, pentru acést'a suntemu trimisi aici, ca se aparamu religiunea si moral'a atacata. M'am mangaiatu in sa, candu am vediutu cá clerulu nostru, prin diurnalulu seu a protestatu in contra atacuriloru, si eu nu am de cátu se i adresezu bine cuventarile mele. Asemenea éra si unu laicu bine credinciosu, indignatu de atát'a cutesantia sacrilega a luatú condeiuulu, si a scrisu stigmatandu acea cutesantia; mai multu inca, unu asemenea protestu acoperitu de unu numeru de peste 100 iscalituri, laici si preoti, am vediutu publicatu intr'unu diurnalu, care probéza, cá poporulu romanu tiene la religiunea parintiloru si stramosiloru sei, si totu d'o-data desaprobéza si despretiuesce pe toti acei batjocoritori, cari ataca credinti'a si religiunea sa. Eu nu facu incriminare nimenui, cáci misiunea nóstra a clerului, nu este a blastemá, ci a bine cuventá pe cei ce facu bine, ér pentru cei rataciti a ne rugá lui Dumnedieu se-ii lumineze se-ii intórca la cunoscinti'a adeverului. Sum convinsu dar, cá si d-vóstra, impreuna cu noi, reprezentantii clerului, si cu totu poporulu bine credinciosu, vom lasá pe nisce asemenea ómeni bolnavi la minte milei si despretiului, care-lu merita.“

Diverse.

— **Societatea de lectura** a eleviloru institutului pedagogicu-teologicu gr. or. din Aradu a tienutu in $\frac{3}{15}$ aprilie siedinti'a publica anunciata in unulu din nrii trecuti. La acésta siedinti'a participatu Pésantia Sa, dlu episcopu diecesanu Ioan Metianu si unu publicu fórté numerosu din Aradu si giuru, asemenea mai multi d. deputati sinodali, cari sosira pana in acésta di in Aradu. Productiunea tenerimei a reusitu bine si publiculu a fost pre deplinu satisfacutu cu rezultatele obtienute.

Redactoru respundietorioru: **Vincenziu Mangra.**